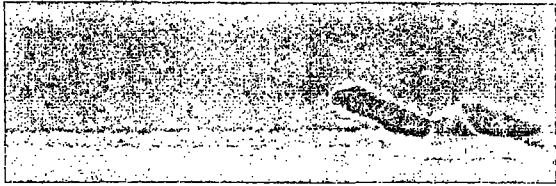

Mere pædagogik, mindre struktur

- Sådan holder vi fast i fremtidens elever

DANSK TEKNISK LÆRERFORBUND

Mere pædagogik, mindre struktur
- Sådan holder vi fast i fremtidens elever

Udgivet af
Dansk Teknisk Lærerforbund – DTL
Rosenvængets Hovedvej 14
2100 København Ø

Tlf. 35 42 78 88
Fax 35 42 28 22

dtl@dtl.dk
www.dtl.dk

Tegninger:
Niels Poulsen

Layout:
Thulin Design

Tryk:
Elbo Grafisk A/S

Pjecen kan også hentes som pdf-fil på
www.dtl.dk

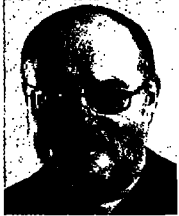
Indhold

Forord	3
Hvad kan lærerne gøre?	4
Stabile rammer og stamklasser	5
Voksenkontakt	7
Fagintegration og helhedsorientering	8
Pædagogisk ledelse	10

Arbejdsgruppen om kvalitet og pædagogik
- nedsat af DTL's hovedbestyrelse:

Michael Jørgensen, Hotel- og Restaurantskolen, København
Morten Bay, TEC – Teknisk Erhvervsskole Center i Hovedstaden
Birger Holmeå Christiansen, Dalum UddannelsesCenter
Arne Christensen, Københavns Tekniske Skole
Ruth Friis Linderod, EUC Nordvestsjælland, Holbæk
Sekretær: Elise Andsager, konsulent i DTL

95 procent af alle unge skal gennemføre en kompetencegivende uddannelse. Det mener regeringen og et flertal i Folketinget. Målet skal nås senest i 2015, og det bliver især erhvervsuddannelserne, der skal få de ekstra 15-20 procent unge igennem.

Derfor har regeringen fremsat et forslag om en ny lov om erhvervsuddannelser. Den skal give erhvervsskolerne en række ekstra redskaber til at få færre elever til at droppe ud.

DTL mener også, at der er brug for nye redskaber og nye muligheder. Forud for lovforslaget har DTL medvirket med forslag, ideer og lærernes erfaringer. Vi mener nemlig, at det er pædagogiske løsninger, der er brug for.

Det er i et vist omfang lykkedes at påvirke lovforslaget, men desværre fokuserer regeringen alt for meget på struktur og administration. På den måde når man ikke målet om de 95 procent.

Skolerne kan i et vist omfang selv prioritere og beslutte, hvad der lokalt skal til for at holde fast i de unge. Det bliver derfor en vigtig opgave for lærerne at medvirke til og påvirke, hvordan loven føres ud i livet på den enkelte skole.

DTL har nogle bud på, hvad der især skal til. For det er nu, vi lærere skal insistere på, at vores pædagogiske erfa-

ringer bliver taget alvorligt. Med denne pjeces giver vi dig nogle ideer til de lokale diskussioner. Forslagene gælder primært for grundforløbene, og vi har samlet vore synspunkter under fire overskrifter:

- Stabile rammer
- Voksenkontakt
- Fagintegration og helhedsorientering
- Pædagogisk ledelse

Men en forudsætning for det hele er, at lærerne bliver rustet til at løse de mange nye og komplicerede opgaver. Det kræver massiv satsning på efteruddannelse og opkvalificering af lærerne – både alment og fagligt.

Pjecen er det første af en række initiativer, hvor DTL ønsker at fastholde fokus på de pædagogiske løsninger. DTL's medlemmer og lokalforeninger opfordres til at lave pædagogiske arrangementer lokalt og regionalt. DTL's sekretariat kan hjælpe med fx at foreslå oplægsholdere og udarbejde idémateriale.

Medlemmerne af hovedbestyrelsens arbejdsgruppe om kvalitet og pædagogik stiller også gerne op som oplægsholdere.

Jan Hjort,
Formand for DTL

Hvad kan lærerne gøre?

Det er i høj grad op til den enkelte erhvervsskole at beslutte, hvad man vil gøre for at nå det politiske mål om at få 95 procent af de unge gennem en ungdomsuddannelse. Her er lærernes aktive medvirken afgørende.

Løsningerne ligger nemlig først og fremmest i pædagogikken. Det nytter ikke at pålægge lærerne yderligere administrative byrder og pligter. I stedet bør skolerne satse på kernen i lærerarbejdet. Kun på den måde kan man gøre frafaldet mindre.

Lærerne skal derfor holde hinanden og ledelsen fast på, at det ikke er struktur, men pædagogik, der kan øge kvaliteten i undervisningen og sørge for, at flere elever ender med et uddannelsesbevis i hånden.

Der er masser af gode eksempler på pædagogisk arbejde, hvor lærere skaber bedre rammer for eleverne.

DTL opfordrer lærerne til sammen med ledelsen at:

- formulere pædagogiske mål
- udarbejde handlingsplaner for at nå målene
- sikre løbende pædagogisk udviklingsarbejde
- udvikle metoder til at beskrive, vurdere og forankre det pædagogiske udviklingsarbejde i skolens hverdag
- udvikle metoder til at formidle og udbrede pædagogiske erfaringer som en naturlig del af arbejdet.

Lærernes kompetencer er afgørende for den pædagogiske udvikling. Derfor opfordrer DTL også lærerne til sammen med ledelsen at:

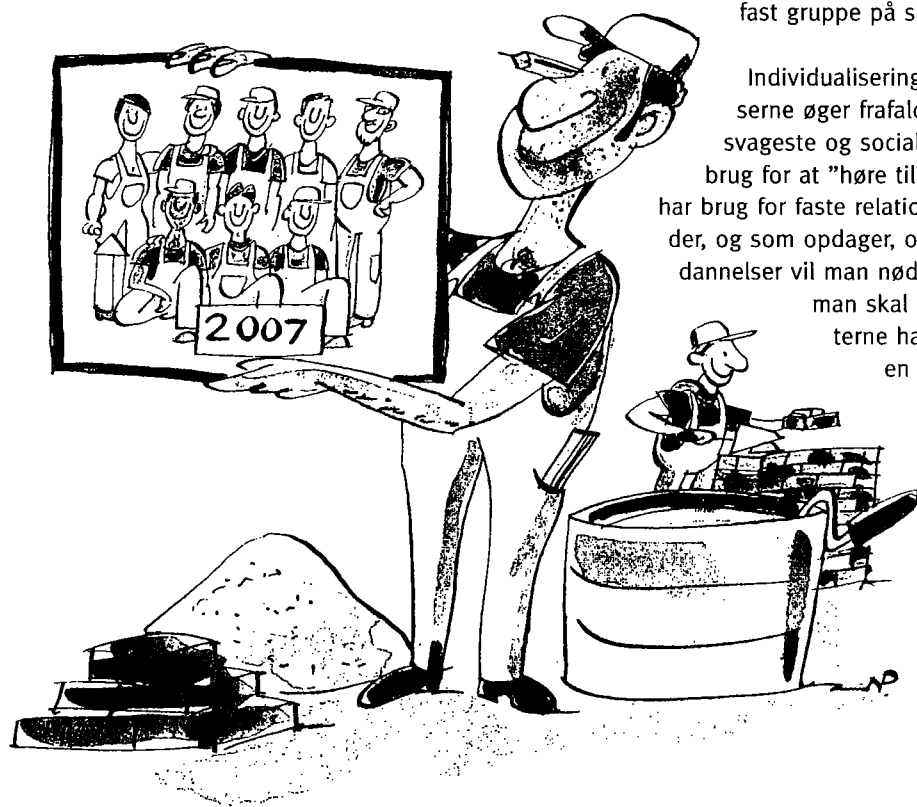
- sørge for systematisk efteruddannelse og for en fælles forståelse af, hvem der skal uddannes, hvorfor, hvorledes og hvornår
- opstille krav til den enkelte lærers og/eller funktions kompetencer
- beskrive den enkelte lærers nuværende kompetencer og behov for efteruddannelse
- lave en plan for den enkelte lærers pædagogiske og faglige efteruddannelse.

Stabile rammer og stamklasser

De fleste elever mister overblikket, når uddannelsen bliver meget individuel eller modulariseret. Især på grundforløbene. Det gør dem usikre.

Hyppe holdskift og løbende af- og påstigning betyder dårligere sammenhold mellem eleverne, og de fleste føler sig mere usikre og utrygge, hvis de ikke tilhører en fast gruppe på skolen.

Individualisering og modularisering af uddannelserne øger frafaldet. Ikke mindst blandt de fagligt svageste og socialt mest udsatte elever, som har brug for at "høre til" et sted eller i en gruppe. De har brug for faste relationer til kammerater, som de kender, og som opdager, om de er der. I andre ungdomsudannelser vil man nødtigt forsømme om mandagen, for man skal lige hen og høre, hvad kammeraterne har lavet i weekenden. Det er også en måde at blive holdt fast på.

Flere penge til grundforløb

Et flertal i Folketinget blev med velfærdsaftalen i foråret 2006 enige om, at taxameteret til grundforløb skal forhøjes med ca. 44 mio. kr. i 2007 og ca. 135 mio. kr. i 2008-2009. Forhøjelsen skal bl.a. bruges til bedre vejledning, særlige grundforløb, mere praksisnære grundforløb og bedre skolemiljøer.

Strukturerede grundforløb

Ifølge lovforslaget skal skolerne tilbyde "fast strukturerede" grundforløb eller grundforløbspakker.

Der skal være korte grundforløb til afklarede unge og unge med gode forudsætninger.

Der skal være længere grundforløb til uafklarede elever og elever med "svage uddannelsesmæssige kvalifikationer". Det kan fx være elever, der har brug for stabile sociale rammer med få valg, eller elever med anden etnisk baggrund, der har brug for undervisning i dansk sprog-, kultur- og samfundsforståelse.

Undervisningen på grundforløbene skal tilrettelægges på baggrund af kompetencevurderingen.

At høre til et stamhold eller stamklasse er væsentligt for elevernes socialisering, og det gør dem trygge. Faste sociale rammer eller klasser gør det også nemmere for eleverne at vælge.

Derfor er det vigtigt, at grundforløbene bygger på faste stamhold i stedet for modulisering og individualisering.

Faste sociale rammer med begrænsede individuelle valgmuligheder kan være et ideelt pædagogisk redskab. Elevernes meget forskellige forudsætninger – både fagligt, alment og socialt - kan gøre det nødvendigt at tilbyde forskellige grundforløb, der retter sig mod forskellige målgrupper.

I regeringens lovforslag kaldes de strukturerede grundforløb og er af forskellig længde. DTL mener, at de forskellige forløb skal sikre, at alle når frem til et fælles kompetenceniveau, så de starter på hovedforløbet med samme faglige forudsætninger.

Med den nye lov skal eleven visiteres og starte grundforløbet med en kompetenceafklaring, der normalt skal være klaret inden for to uger. Det skal sikre, at eleverne placeres på det rigtige grundforløb. Mange skoler har gode erfaringer med lignende projekter eller forsøg. DTL anbefaler, at man bruger den mulighed.

Voksenkontakt

De unge efterlyser god, stabil voksenkontakt i hverdagen. Undervisning udgør langt størstedelen af elevernes voksenkontakt, og ofte er læreren den vigtigste voksne i de unges liv. Derfor er det vigtigt, at erhvervsskolelærerne både er gode lærere og gode voksne.

At styrke elevernes samvær med deres lærere er det bedste middel mod frafald. Det har meget større effekt end flere nye vejlednings- og mentorordninger. Dem er der masser af i forvejen.

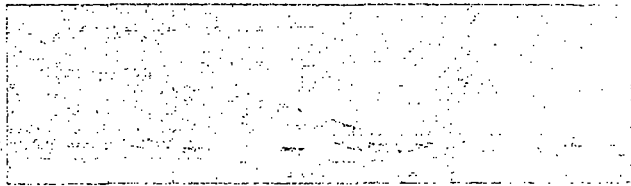
I stedet vil det være en god ide at sammentænke rollerne som lærer, kontaktlærer og mentor og oprette en decideret klasselærefunktion. Klasselæreren kan og skal dog ikke løse alle problemer. Derfor er det en god ide at

tilknytte social og psykologisk rådgivning, som regeringen foreslår, ligesom vi skal bevare vores velfungerende uddannelses- og erhvervsvejledersystem.

Men hovedopgaven er at styrke mødet mellem elev og lærer, og her er det gået den forkerte vej i de senere år.

For eksempel er det klart, at den enkelte elev har større chancer for kvalificeret voksenkontakt på et hold med 16 elever end på et hold med 27.

Det er også klart, at der er større chancer for kvalificeret voksenkontakt, hvis man har en lærer i 32 lektioner om ugen i stedet for 24 lektioner.

Lærerfri timer er uforenelige med den opgave, politikerne har tildelt erhvervsskolerne. Mange elever på eud-niveauet har ikke de nødvendige ressourcer til selvstudier og får derfor intet eller et alt for ringe udbytte af tiden. Selvstudier og gruppearbejde er en af de undervisningsmetoder, den professionelle underviser har i sin faglige rygsæk og kan tage frem, når det er hensigtsmæssigt ud fra en faglig og pædagogisk vurdering.

Den direkte lærerkontakt skal være størst i starten af uddannelsen, og kravet om mere selvstændighed skal så gradvist øges gennem uddannelsen.

Men det er afgørende, at eleven bliver mødt med en fælles lærer- og voksenholdning til personlig adfærd i uddannelsen. Skolerne og lærerne bør diskutere og formulere en sådan fælles holdning.

Forhøjelsen af grundforløbstaxameteret i 2007-2009 kan bl.a. bruges til at forhøje timetallet. Hvis hver en øre bruges til det (og altså ikke til noget af alt det andet, som de også skal dække) giver det

- 47 ekstra lektioner pr. hold i 2007. Det er 1,2 ekstra lektion om ugen.
- 140 ekstra lektioner pr. hold i 2008 og 2009. Det er 3,5 ekstra lektion om ugen.

Tallene er baseret på

- at der er 18 elever på holdene
- at en lektion koster 500 kr.
- den forventede tilgang af elever til tekniske skoler, handelskoler, sosu-skoler og landbrugsskoler: 33.556 elever i 2007, 33.929 elever i 2008 og 34.491 elever i 2009. Det giver ca. 1310 kr. ekstra pr. elev i 2007 og 3915 kr. ekstra pr. elev i 2008 og 2009.

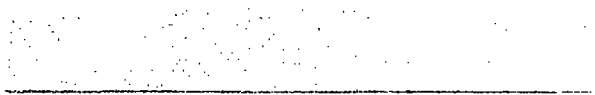
FAKTA

Fagintegration og helhedsorientering

Det er nødvendigt at integrere de praktiske, teoretiske og almene elementer i erhvervsuddannelsen, hvis eleverne skal tilegne sig brede, almene kvalifikationer og personlige kompetencer.

For de fleste elever er teori gennem praksis den bedste vej til teoretisk indsigt. For nogle elever er det den

eneste. Derfor skal eleverne have gode rammer for praksisorienterede projektføløb på skolen og andre helhedsorienterede aktiviteter. Grundforløbsprojektet er et eksempel på en helhedsorienteret tilgang til læring. Her skal eleverne arbejde med tværfaglige projekter efter eget valg og efter et helhedsorienteret princip og samtidig leve op til målene i uddannelsesbekendtgørelsen.

Modulisering og krav om individuelle veje gennem uddannelsen gør det vanskeligt at integrere fag og gøre uddannelsen mere helhedsorienteret. Her bør lærerne holde fast i, at jo større helheder, undervisningen bliver udbudt i, jo større er mulighederne for fagintegreret undervisning.

Et af formålene med at erstatte de hidtidige modulariserede og individualistiske grundforløb med fast strukturerede grundforløb er netop at skabe bedre rammer for helhedsorientering og fagintegration.

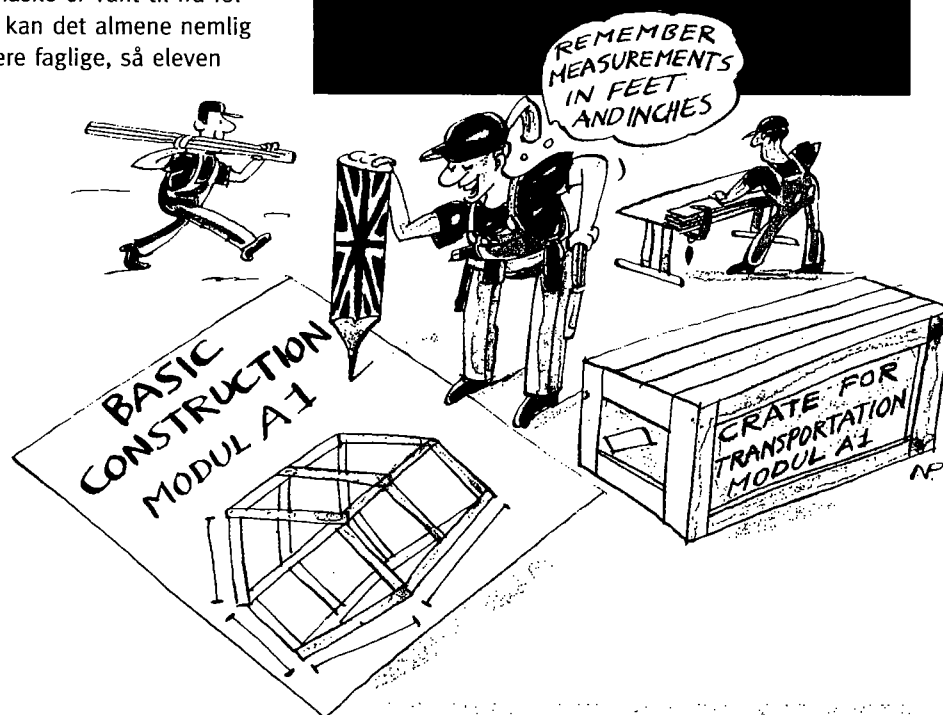
Men det er vigtigt at understrege, at fagintegration ikke skal ske på bekostning af de almene fag. Skolerne skal få fagene til at hænge naturligt sammen, så almene og fagrettede fag er ligeværdige. Det kan motivere eleverne på en anden og bedre måde end de måske er vant til fra folkeskolen. På erhvervsuddannelsen kan det almene nemlig tilrettelægges sammen med det mere faglige, så eleven opfatter det som mere relevant.

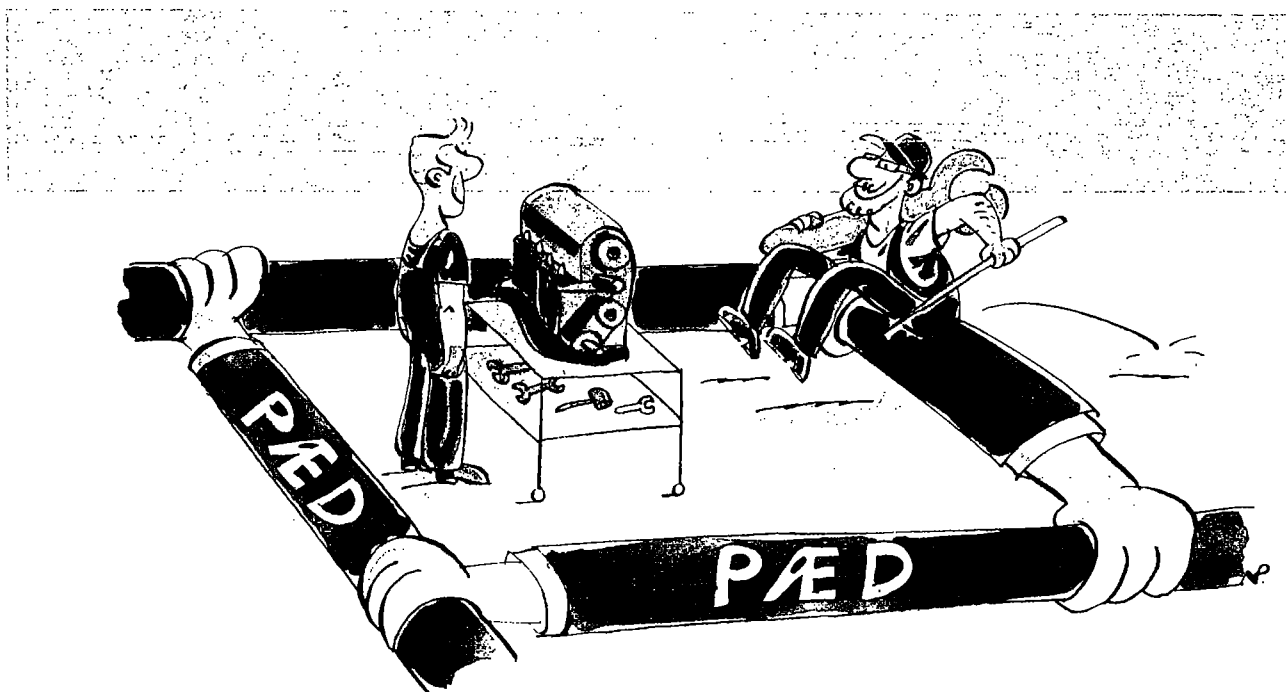
Eksempel på fagintegration

Der har været jordskælv i Pakistan. Eleverne på tømreruddannelsen skal lave et modulopbygget træhus. I matematik beregner de forbrug af materialer. I samfundsfag sætter de sig ind i kulturelle og samfundsfaglige forhold i Pakistan. I engelsk laver de arbejdsbeskrivelser og samvejledninger på engelsk. It inddrages, da al kommunikation foregår via mail og internet.

FAKTA

09

Pædagogisk ledelse

10

Det er DTL's påstand, at erhvervsskolernes ledere hovedsagligt lader økonomien styre den pædagogiske proces. Der er brug for, at lederne i langt højere grad engagerer sig i udviklingen af det "produkt", vi leverer, nemlig uddannelse.

Vi er som lærere godt klar over, at vi er direkte ansvarlige for kvaliteten af undervisningen. Men ledelsen har også et stort ansvar for at skabe de nødvendige rammer, som fremmer den pædagogiske proces. En af rammerne er økonomi, men det er ikke den eneste.

Pædagogisk ledelse er bindeledet mellem de overordnede rammer og betingelser og den lokale pædagogiske praksis. Den pædagogiske ledelse skal sætte rammerne for det pædagogiske arbejde og skabe rum til, at lærerne inden for disse rammer kan udvikle de pædagogiske metoder.

Den pædagogiske ledelse vil naturligvis have ansvaret for, at det pædagogiske arbejde lever op til både lokalt og centralt definerede kvalitetsmål. Derfor skal den pædagogiske ledelse være i stand til at sparre omkring de pædagogiske metoder. Ledelsen skal gennem dialog med lærerne være med til at sikre kvaliteten i det pædagogiske arbejde.

Ledere og medarbejdere skal i åben dialog gøre det pædagogiske arbejde synligt og udvikle pædagogikken i forhold til de mål, skolen har sat. Desuden skal der skabes en fælles forståelse for skolens samfundsmæssige og kulturelle opgave både på kort og langt sigt.

- > Der er brug for nye redskaber og nye muligheder på erhvervsskolerne, hvis flere unge skal gennemføre uddannelserne. Men det er pædagogiske løsninger, der er brug for.

Desværre fokuserer regeringen alt for meget på struktur og administration. Den nye lov om erhvervsuddannelser giver dog i et vist omfang skolerne mulighed for selv at prioritere og beslutte, hvad der lokalt skal til.

Det skal lærerne benytte sig af. De skal komme med deres ideer og forslag, så deres erfaringer og ekspertise bliver brugt til at få flere unge igennem

Denne pjece kan inspirere til de pædagogiske diskussioner på de enkelte erhvervsskoler.

